

ANVISNINGAR FÖR GYMNASIEDIPLOMET I MEDIEKUNSKAP

för studerande som inlett sina gymnasiestudier efter 1.8.2021

© Utbildningsstyrelsen

Föreskrifter och anvisningar 2022:7b

ISBN 978-952-13-6810-3 (pdf)

ISSN-L 1798-887X

ISSN 1798-8888 (pdf)

Ombrytning: Grano Oy

www.utbildningsstyrelsen.fi

Giltighetstid: fr.o.m. 2.5.2022 tills vidare

Till anordnarna av gymnasieutbildning

Anvisningar för gymnasiediplomet i mediekunskap

De av Utbildningsstyrelsen fastställda Grunderna för gymnasiets läroplan 2019 (OPH-2263-2019) och Grunderna för läroplanen för gymnasieutbildning för vuxna 2019 (OPH-2267-2019) omfattar ett gymnasiediplom i mediekunskap.

Utbildningsstyrelsen ger bifogade separata anvisningar om avläggande av gymnasiediplomet i mediekunskap. Anvisningarna gäller studerande som har inlett sina gymnasiestudier efter 1.8.2021.

Utbildningsstyrelsen ger vid behov mera information om anvisningarna.

Generaldirektör

Minna Kelhä

Undervisningsråd

Kristina Kaihari

Detta dokument har godkänts elektroniskt i Utbildningsstyrelsens ärendehanteringssystem.

BILAGA

Anvisningar för gymnasiediplomet i mediekunskap
för studerande som inlett sina gymnasiestudier efter 1.8.2021

INNEHÅLL

1	UTGÅNGSPUNKTER FÖR AVLÄGGANDE AV GYMNASIEDIPLOM6
1.1	Anordnande av gymnasiediplom i gymnasiet.6
1.2	Avläggande av gymnasiediplom som en del av gymnasiestudierna.7
1.3	Erkännande av kunnande och tillgodoräknande av studier.7
2	AVLÄGGANDE AV GYMNASIEDIPLOMET I MEDIEKUNSKAP8
2.1	Mål för gymnasiediplomet i mediekunskap8
2.2	Uppbyggnaden av gymnasiediplomet i mediekunskap8
3	BEDÖMNING AV GYMNASIEDIPLOMET I MEDIEKUNSKAP10
3.1	Utgångspunkter för bedömningen av gymnasiediplomet10
3.2	Bedömning av gymnasiediplomet i mediekunskap och föremål för bedömningen.11
3.3	Vitsordskriterierna12
3.4	Intyget över gymnasiediplomet i mediekunskap13

Syftet med de separata anvisningarna för gymnasiediplomet i mediekunskap är att hand- leda och stödja anordnandet och avläggandet av gymnasiediplomet. I dessa anvisningar ingår bestämmelser från lagstiftningen som förpliktar anordnaren av gymnasieutbildning (714/2018, 810/2018, 1214/2020) och innehåll som föreskrivs i grunderna för gymnasiets läro- plan (OPH-2263-2019, OPH-2267-2019). Därtill ger Utbildningsstyrelsen anvisningar för för- faranden som berör ordnandet och avläggandet av gymnasiediplom, till exempel vad gäller gymnasiediplomets struktur och studier som avläggs före gymnasiediplomet. Anvisningarna för gymnasiediplomet har gjorts upp så att man kan uppfylla utgångspunkterna och förut- sättningarna för att visa prov på kunnande enligt de mål och centrala innehåll som fastställts för gymnasiediplomet i mediekunskap i grunderna för gymnasiets läroplan.

1 UTGÅNGSPUNKTER FÖR AVLÄGGANDE AV GYMNASIEDIPLOM

1.1 Anordnande av gymnasiediplom i gymnasiet

Enligt 11 § i (714/2018) kan gymnasieutbildningens lärokurs innehålla studiehelheter som genomås i olika läroämnesgrupper eller läroämnena och som innefattar ett arbete som påvisar särskilt kunnande och intresse (*gymnasiediplom*). Gymnasiediplomet omfattar två studiepoäng i enlighet med 12 § i statsrådets förordning om gymnasieutbildning (810/2018).

Enligt grunderna för läroplanen för gymnasieutbildning för unga (2019) kan gymnasiediplom avläggas i huslig ekonomi, bildkonst, slöjd, gymnastik, mediekunskap, musik, dans och teaterkonst. Om gymnasiet erbjuder möjlighet att avlägga gymnasiediplom, ska detta anges i den av utbildningsanordnaren godkända läroplanen (OPH-2263-2019). Gymnasiediplom kan också ingå i lärokursen enligt grunderna för läroplanen för gymnasieutbildning för vuxna (2019), på det sätt som utbildningsanordnaren beslutar (OPH-2267-2019).

Möjligheten att avlägga gymnasiediplom fastställs i läroplanen. I den lokala läroplanen ska man, i fråga om de gymnasiediplom som utbildningsanordnaren erbjuder, beskriva gymnasiediplomens uppdrag och allmänna mål samt redogöra för bedömningen och för målen och de centrala innehållen för respektive gymnasiediplom i studieavsnitt om två studiepoäng. Ett gymnasiediplom kan ingå i de valfria studierna i lärokursen i ett läroämne på det sätt som fastställs i den lokala läroplanen.

Utbildningsstyrelsen ger separata anvisningar för avläggandet av respektive gymnasie- diplom. Om det enligt den läroplan som godkänts av utbildningsanordnaren är möjligt att avlägga gymnasiediplom i gymnasiet ska de avläggas enligt de anvisningar som Utbildnings- styrelsen gett. Utbildningsanordnaren beslutar utgående från gymnasiets läroplan och anvisningarna för gymnasiediplom om hur gymnasiediplomet ska ordnas i praktiken.

Dessa anvisningar för gymnasiediplom iaktas när gymnasiestudierna för de studerande som avlägger ett gymnasiediplom ordnas enligt den läroplan som tagits i bruk från och med 1.8.2021.

1.2 Avläggande av gymnasiediplom som en del av gymnasiestudierna

Gymnasiediplomet omfattar två studiepoäng i enlighet med 12 § i statsrådets förordning om gymnasieutbildning (810/2018). Det är frivilligt för gymnasiet att ordna möjlighet att avlägga gymnasiediplom, liksom det är frivilligt för den studerande att avlägga ett gymnasiediplom.

Enligt 17 § i läropliktslagen (1214/2020) är det avgiftsfritt att avlägga gymnasiediplomet för studerande som omfattas av läroplikt. Avgiftsfriheten gäller ändå inte musikinstrument, idrottsredskap eller andra motsvarande redskap och tillbehör som behövs i utbildningar som betonar särskilda intressen och som är avsedda för den studerandes personliga bruk och kan användas också utanför undervisningen. Av studerande som inte omfattas av läroplikten och som i allmänhet avlägger gymnasieutbildningen för vuxna samt av ämnesstuderande och för prov i en särskild examen är det möjligt att ta ut en avgift för avläggandet av gymnasiediplom (714/2018, 34 §; 1214/2020, 16 §, 17 §).

Utbildningsanordnaren kan samarbeta med andra gymnasier och läroanstalter för att ge möjlighet att avlägga gymnasiediplom. Utbildningsanordnaren kan i enlighet med 8 § i gymnasielagen (714/2018) komplettera utbildningen som ordnas genom att skaffa undervisning teaterkonst och andra tjänster av en annan anordnare av gymnasieutbildning eller övrig utbildning. Dessa anvisningar för gymnasiediplom ska även iakttas i situationer då ett gymnasiediplom som ingår i den studerandes studieplan och i gymnasieutbildningens lärokurs avläggs vid en annan läroanstalt.

1.3 Erkännande av kunnande och tillgodoräknande av studier

Studier som en studerande har avlagt tidigare eller kunnande som förvärvats på annat sätt kan räknas till godo som en del av gymnasiets lärokurs. Enligt 27 § i gymnasielagen (714/2018) har utbildningsanordnaren i samband med att den studerandes individuella studieplan utarbetas som uppgift att utreda och identifiera den studerandes tidigare förvärvade kunnande på basis av en utredning som den studerande framlägger. Utbildningsanordnaren ska erkänna sådana studier som avses i 11 § som avlagts vid en annan läroanstalt som ger utbildning enligt gymnasielagen och tillgodoräkna dem som en del av gymnasieutbildningens lärokurs. Utbildningsanordnaren ska också erkänna kunnande som förvärvats på annat håll och som motsvarar målen och innehållet i läroplanen. (5.2.5 Erkännande av kunnande och tillgodoräknande av studier OPH-2263-2019; 5.2.5 Erkännande av kunnande och tillgodoräknande av studier, OPH-2267-2019)

2 AVLÄGGANDE AV GYMNASIEDIPLOMET I MEDIEKUNSKAP

2.1 Mål för gymnasiediplomet i mediekunskap

Målet för gymnasiediplomet i mediekunskap är i enlighet med Grunderna för gymnasiet läroplan 2019 att *den studerande genom en särskild prestation visar prov på sitt intresse för mediekunskap och de kunskaper och färdigheter som den studerande har utvecklat under gymnasiestudierna. Målet för gymnasiediplomet i mediekunskap är att den studerande ska främja och visa sin kompetens samt förmåga att använda medieverktyg, mediala uttrycksformer och möjligheter på ett kreativt sätt. Därtill ska den studerande visa sin förmåga att kritiskt välja, tolka, bedöma och strukturera information och kunna analysera sin egen relation till media och identifiera mediernas verksamhetsfält. De centrala innehållen i mediekunskap utgår från målen som ställts upp för gymnasiediplomet samt den uppgift, det perspektiv och arbetssätt som den studerande valt.* (6.23 Gymnasiediplom, OPH-2263-2019; 6.20 Gymnasiediplom OPH-2267-2019)

2.2 Uppbyggnaden av gymnasiediplomet i mediekunskap

Gymnasiediplomet i mediekunskap består av en medieproduktion och en portfölj, som innehåller en arbetsplan, en mediebiografi och en essä.

Gymnasiediplomet i mediekunskap ska i enlighet med grunderna för gymnasiet läroplan avläggas under ett studieavsnitt som omfattar två studiepoäng. Som grund för att avlägga gymnasiediplomet i mediekunskap ska den studerande ha avlagt gymnasiestudier omfattande till en omfattning av åtta studiepoäng som behövs för att avlägga gymnasiediplomet i mediekunskap. I gymnasiet läroplan ska man fastställa vilka studieavsnitt som avläggs före gymnasiediplomet i mediekunskap.

På Utbildningsstyrelsens webbplats finns stödmaterial för avläggandet av och handledningen i gymnasiediplomet i mediekunskap. När gymnasiediplomet i mediekunskap avläggs kan man utnyttja den gemensamma uppgiften för gymnasiediplomen, som varierar från år till år och som publiceras på Utbildningsstyrelsens webbplats.

De studerande ska informeras om gymnasiediplomen redan då gymnasiestudierna inleds. När den studerande börjar göra diplomarbetet ska hen först göra upp en arbetsplan som läraren godkänner. I arbetsplanen avgränsas diplomarbetets omfattning och tidsanvändningen tydligt enligt det valda mediet. Arbetet slutförs under studieavsnittet för gymnasiediplomet i mediekunskap.

Den studerande gör ett slutarbete för gymnasiediplomet i mediekunskap om ett medialt ämne som hen själv valt. Slutarbetet kan göras självständigt eller som medlem i en grupp, och då ska den enskilda studerandes andel kunna bedömas separat. I slutarbetet för gymnasiediplomet ska den studerande visa att hen behärskar det valda mediets teknik och uttryck samt kritiskt tänkande eller ett undersökande perspektiv. Den studerande behärskar

även arbetsprocessen i sin helhet och har förmåga att arbeta antingen ensam eller i grupp. Läraren övervakar hur arbetsprocessen framskrider.

Gymnasiediplomet i mediekunskap består av en **medieproduktion** och en **portfölj**, som innehåller en **arbetsplan**, en **mediebiografi** och en **essä**. Gymnasiediplomet i mediekunskap avläggas under ett studieavsnitt för gymnasiediplomet som omfattar två studiepoäng. Under studieavsnittet gör den studerande en arbetsplan, en mediebiografi och en medieproduktion samt skriver en essä i vilken ingår en självutvärdering. En eventuell inlärningsdagbok kan vara till stöd för att skriva essän.

Slutarbetet för gymnasiediplomet och allt övrigt material som nämns ovan ska samlas i en portfölj för bedömningen. Portföljen kan även göras elektroniskt. För essän reserveras fyra timmar i slutet av studieavsnittet för gymnasiediplomet i mediekunskap.

På Utbildningsstyrelsens webbplats finns stödmaterial för lärare, andra bedömare och studerande om gymnasiediplomets arbetsplan, mediebiografi och essä.

3 BEDÖMNING AV GYMNASIEDIPLOMET I MEDIEKUNSKAP

3.1 Utgångspunkter för bedömningen av gymnasiediplomet

Bedömningen av gymnasiediplomen ska basera sig på ett självständigt arbete som utförs individuellt eller i grupp under gymnasietiden och som visar specialkompetens och intresse. Gymnasiediplomet ska bedömas som en helhet. I bedömningen av gymnasiediplomet ska man ge den studerande respons på hur målen som ställts upp för gymnasiediplomet uppnåtts. (6.23 Gymnasiediplom, OPH-2263-2019; 6.20 Gymnasiediplom OPH-2267-2019)

Prestationen för gymnasiediplomet bedöms av gymnasietets lärare. Utom läraren ska i bedömningen delta en annan person, som också ska vara sakkunnig på området. För prestationen för gymnasiediplomet ges ett siffervitsord. Vid bedömningen används skalan 4–10. Vitsordet 5 anger hjälpliga, 6 försvarliga, 7 nöjaktiga, 8 goda, 9 berömliga samt 10 utmärkta kunskaper och färdigheter. En underkänd prestation anges med vitsordet 4. I dessa anvisningar för avläggandet av gymnasiediplom ges föremål för bedömning och kriterier för vitsorden 6, 8 och 10.

Gymnasieutbildningens lärokurser kan i enlighet med 12 § i statsrådets förordning (810/2018) inbegripa gymnasiediplom och andra valfria studier på det sätt som utbildningsanordnaren bestämmer. Gymnasiediplomen är inte obligatoriska eller nationella valfria studier enligt bilagan till förordningen om gymnasieutbildning (810/2018). Dessa lokala valfria studier, till exempel ett studieavsnitt som en studerande avlägger inom ett gymnasiediplom, kan bedömas med ett siffervitsord eller med en prestationsanteckning på det sätt som bestäms i den lokala läroplanen (5.2.1 Siffervitsord och prestationsanteckningar, OPH-2263-2019; 5.2.1 Siffervitsord och prestationsanteckningar, OPH-2267-2019).

Även om ett siffervitsord för gymnasiediplomet inte skulle anges i gymnasietets avgångsbetyg, ska gymnasiediplomen i enlighet med grunderna för gymnasietets läroplan och Utbildningsstyrelsens anvisningar för avläggande av gymnasiediplom bedömas med siffervitsord på skalan 4–10. En studerande som har avlagt ett gymnasiediplom ska som bilaga till gymnasietets avgångsbetyg få ett separat intyg över det avlagda gymnasiediplomet. Intyget ska innehålla siffervitsordet som getts för gymnasiediplomet i fråga.

Den studerande får ett intyg över sitt gymnasiediplom när hen slutfört hela gymnasietets lärokurs. Intyget över gymnasiediplomet är en bilaga till avgångsbetyget och det antecknas i punkten "tilläggsuppgifter" (5.6 Betyg och betygsanteckningar, OPH-2263-2019; 5.6 Betyg och betygsanteckningar, OPH-2267-2019). För gymnasiediplomen används ett enhetligt intygsformulär som Utbildningsstyrelsen gjort upp. Gymnasiediplomintygen finns tillgängliga för gymnasierna i provbanken för bedömning av muntlig språkfärdighet.

3.2 Bedömning av gymnasiediplomet i mediekunskap och föremål för bedömningen

Prestationen för gymnasiediplomet i mediekunskap bedöms av en lärare vid gymnasiet och åtminstone en annan bedömare som bör ha sakkunskap inom det ifrågavarande medieområdet. Bedömarna kommer fram till ett gemensamt vitsord genom att räkna ut medeltalet för de poäng som getts. Ett protokoll ska föras över bedömningen av prestationen för gymnasiediplomet. Protokollet undertecknas av båda bedömarna och sparas i gymnasiets arkiv. Utöver siffervitsorden skrivs också ett bedömningsutlåtande som den studerande får. Utlåtandet undertecknas av båda bedömarna.

Föremål för bedömningen är gymnasiediplomet i sin helhet: den medieproduktion som valts som slutarbete för gymnasiediplomet (vikt 2/3) samt förmågan att analysera och tolka medier och att reflektera över det egna lärandet, vilka framgår i essän (vikt 1/3).

Föremål för bedömningen av medieproduktionen och essän är

Medieproduktion

- förmåga att välja och bygga upp ett intressant innehåll för diplomarbetet
- förmåga att ställa upp och uttrycka mål för arbetet och förmåga att analysera och bedöma arbetsprocessen och resultaten
- hur väl den studerande behärskar produktionsprocessen
- förmåga att arbeta ensam och i grupp
- hur väl den teknik och det uttryck som valts passar för produktionen
- hur väl produktionens syften förmedlas till målgruppen
- hur intressant och effektfull produktionen eller verket är

Mediekritik

- förmåga att granska medierna ur ett samhällligt, ekonomiskt och kulturellt perspektiv
- de använda källornas relevans och mångsidighet
- aktiv verksamhet i mediemiljön
- förmåga att välja, tolka och bedöma på ett kritiskt sätt
- förmåga att bedöma sig själv som producent och mottagare av mediematerial
- kännedom om mediegenerer och deras olika former

Mediekunskap

- kunskap om grundbegrepp inom kommunikation och förmåga att tillämpa begreppen på individuell och samhälllig nivå
- mediernas historia och utveckling
- gestaltning av mediemiljön
- upphovsrätt

3.3 Vitsordskriterierna

Kriterier har definierats för vitsorden 10 (utmärkt), 8 (god) och 6 (försvarlig). En prestation över genomsnittet på ett delområde kompenserar en prestation under genomsnittet på ett annat delområde.

På intyget över gymnasiediplomet i mediekunskap antecknas kriterierna för vitsorden 10 (utmärkt), 8 (god) och 6 (försvarlig).

Kriterier för vitsordet 10 (utmärkt)

Den studerande uppvisar mångsidiga och djupa mediefärdigheter samt utnyttjar sina starka sidor i sitt arbete. Beskrivningen av arbetsprocessen är tydlig och mångsidig och den studerande är starkt engagerad i arbetsprocessen: hen agerar aktivt och tar ansvar för sitt arbete. Samarbetet med de övriga gruppmedlemmarna löper väl och ger resultat.

Diplomarbetet i mediekunskap är moget och balanserat, och det vittnar om målmedvetenhet. Det är väl inriktat och till exempel konstnärligt, informativt eller ställningstagande.

Diplomarbetet är insiktsfullt och innehåller nya synvinklar. Mediekritiskt tänkande präglar hela arbetet. Diplomarbetet utgör en sammanhängande helhet och den yttre utformningen är genomarbetad.

Kriterier för vitsordet 8 (god)

Den studerande tillämnar väl de egna mediekunskaperna och mediefärdigheterna i sitt arbete. Reflektionerna över diplomarbetet och arbetsprocessen är tydliga; planeringen och genomförandet av arbetet vittnar om målmedvetenhet. Den studerande kan samarbeta med andra och tar ansvar för sitt eget arbete. Diplomarbetet framstår som övervägt och det avspeglar ett mediekritiskt tänkande.

Trots att arbetet uppvisar mediekritiskt tänkande, är de synvinklar som presenteras konventionella.

Kriterier för vitsordet 6 (försvarlig)

Det finns ett visst innehåll i diplomarbetet och den studerande har något att säga, även om målen för arbetet inte framgår tydligt. De tekniska kunskaperna räcker till för att förmedla innehållet. Den studerandes engagemang i arbetsprocessen är ojämnt.

Reflektionerna över diplomarbetet är knapphändiga eller saknas för väsentliga delar arbetet, men den studerande har grundläggande mediefärdigheter. Ett visst mediekritiskt tänkande framgår. Diplomarbetet är bristfälligt eller den yttre utformningen är slarvigt genomförd.

3.4 Intyget över gymnasiediplomet i mediekunskap

På framsidan av intyget över gymnasiediplomet i mediekunskap antecknas följande uppgifter:

- intygets namn
- utbildningsanordnarens namn
- datum då tillstånd för att ordna gymnasieutbildning beviljats av undervisnings- och kulturministeriet
- läroanstaltens namn
- den studerandes namn och personbeteckning
- läroämne eller motsvarande som gymnasiediplomet berör
- vitsord
- antalet studiepoäng som avlagts i läroämnet som gymnasiediplomet berör, inklusive studieavsnittet i gymnasiediplomet
- ort, datum då intyget utfärdats (samma som på gymnasiets avgångsbetyg) och
- rektors underskrift

På den andra sidan av intyget över gymnasiediplomet i mediekunskap antecknas följande uppgifter:

- delar av gymnasiediplomet i mediekunskap
- uppgiften som genomförts för gymnasiediplomet i mediekunskap
- en beskrivning av gymnasiediplomet som den studerande har avlagt
- kriterierna för vitsorden 10 (utmärkt), 8 (god) och 6 (försvarlig) i gymnasiediplomet i mediekunskap.

Online
ISBN 978-952-13-6810-3
ISSN 1798-8888